

Comentario de Obra: Templo de Atenea Niké

1. Identificación

- **Título:** Templo de Atenea Niké (Templo de Atenea Vencedora).
- **Autor:** Calícrates, o mesmo arquitecto que participou na construción do Partenón.
- **Cronoloxía:** 421-405 a.C., pleno período Clásico (século V a.C.). A súa construción, planificada na época de Pericles, atrasouse debido á Guerra do Peloponeso.
- **Técnica:** Mármore do Pentélico.
- **Estilo:** Orde **xónica** pura.
- **Localización:** Acrópole de Atenas, sobre un bastión rochoso no seu acceso occidental, á dereita dos Propileos.

2. Análise Formal

O Templo de Atenea Niké destaca polas súas reducidas dimensións e as súas elegantes e lixeiras proporcións, en forte contraste coa monumentalidade do Partenón. É un templo de tipo **anfipróstilo** (con columnas só na fachada principal e na traseira) e **tetrástilo** (con catro columnas en cada unha das súas fachadas). A súa planta é simple, cunha única **naos** (cela) que albergaba a estatua de Atenea.

Ao ser de orde **xónica**, presenta as seguintes características:

- As columnas son máis esveltas e posúen unha base. O seu capitel está adornado coas elegantes **volutas**.
- O friso é continuo, sen a alternancia de triglifos e metopas propia da orde dórica.
- O edificio está construído sobre un bastión de gran altura, o que lle confire unha maior visibilidade e unha sensación de dominio sobre a entrada á Acrópole.

O templo estaba rodeado por un parapeto de mármore esculpido, coñecido como a **Balustrada de Atenea Niké**, que evitaba as caídas e servía como espazo para a exhibición artística.

3. Análise Iconográfica

O tema central da decoración escultórica do templo, tanto no seu friso como na famosa balustrada, é a **vitoria** (Niké).

- **Friso:** Representa unha serie de escenas de combate, que se interpretan como as vitorias dos gregos sobre os persas nas Guerras Médicas (posiblemente a Batalla de Platea), así como outras escenas mitolóxicas de loitas entre deuses e xigantes. Isto transmite unha clara mensaxe de superioridade militar e cultural de Atenas.
- **Balustrada de Atenea Niké:** Na súa parte exterior, a balustrada representaba a deusa Atenea recibindo a homenaxe de diversas figuras aladas de Niké (a Vitoria), que lle entregaban trofeos e coroas. A imaxe máis soada é a de **Atenea Niké axustándose a sandalia**, unha obra mestra do período clásico que destaca polo realismo dos pregos do seu *chitón* e a súa aparente sensualidade, coñecida como *panos mollados*.

4. Contextualización

O Templo de Atenea Niké forma parte do gran proxecto de reconstrución da Acrópole liderado por Pericles tras a súa destrución nas Guerras Médicas. A súa posición estratéxica, dominando o acceso monumental, non é casual: o templo simbolizaba o poderío militar de Atenas e a vitoria que lle permitira converterse na líder do mundo grego. É un monumento conmemorativo que celebra a paz conseguida despois da guerra e consolida o ideal de Atenas como centro político e cultural.

5. Conclusión

O Templo de Atenea Niké, a pesar das súas reducidas dimensións, é unha das obras máis refinadas e elegantes do clasicismo grego. A súa beleza radica nas proporcións, na orde xónica pura e na súa mensaxe simbólica de vitoria e poderío. A súa situación na Acrópole converteuno nun gardián da entrada, anunciando aos visitantes a grandeza da cidade. Xunto co Partenón, demostra a perfección formal e a capacidade da arquitectura grega para integrar beleza, significado e un profundo sentido cívico.

Concepto	Definición segundo CIUG
Arquitrabe	Parte inferior do entaboamento, situada directamente sobre os capiteis das columnas.
Capitel xónico	Capitel da orde xónica, caracterizado por dúas volutas en espiral e decoración máis refinada.
Base	Elemento inferior da columna sobre o que se apoia o fuste; ausente na orde dórica.

Concepto	Definición segundo CIUG
Cornixa	Parte superior e máis saínte do entaboamento, composta por molduras que rematan a estrutura.
Entaboamento	Conxunto arquitectónico horizontal formado por arquitrabe, friso e cornixa.
Éntase	Lixeiro abultamento do fuste da columna, situado aproximadamente a un terzo da súa altura.
Friso	Parte central do entaboamento, entre o arquitrabe e a cornixa; pode ser liso ou decorado.
Fuste	Parte vertical da columna entre a base e o capitel; pode ser liso ou acanalado.
Estilo	Conxunto de características formais, técnicas e expresivas que definen unha obra ou período artístico.